

Warszawa, 25. 01. 2016 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Pacjenta
Krystyna Barbara Kozłowska

RzPP-WZP.420.10.2016.KAS

Pan
Konstanty Radziwiłł
Minister Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Konstanty Radziwiłł

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta¹ zwracam się do Pana Ministra z prośbą o podjęcie działań legislacyjnych w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. 2005 nr 79 poz. 692) – zwanego dalej: *rozporządzeniem*.

Rozporządzenie jest aktem wykonawczym do ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z późn. zm.) i jest istotne dla właściwego wykonywania środków leczniczych wynikających w szczególności z art. 12² i art. 26³ ww. ustawy. Na podstawie art. 82 § 1 ww. ustawy określenie, w drodze rozporządzenia, szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami,

¹ tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 159 z późn. zm.

² **Art. 12.** W razie stwierdzenia u nieletniego upośledzenia umysłowego, choroby psychicznej lub innego zakłócenia czynności psychicznych bądź nałogowego używania alkoholu albo innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, sąd rodzinny może orzec umieszczenie nieletniego w szpitalu psychiatrycznym lub innym odpowiednim zakładzie leczniczym. Jeżeli zachodzi potrzeba zapewnienia nieletniemu jedynie opieki wychowawczej, sąd może orzec umieszczenie go w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, a w przypadku gdy nieletni jest upośledzony umysłowo w stopniu głębokim i wymaga jedynie opieki – w domu pomocy społecznej.

³ **Art. 26.** Wobec nieletniego można tymczasowo zastosować nadzór organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej albo zakładu pracy, a także nadzór kuratora lub innej osoby godnej zaufania, a jeżeli byłoby to niewystarczające – umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym albo w rodzinie zastępczej zawodowej, która ukończyła szkolenie przygotowujące do sprawowania opieki nad nieletnim lub zastosować środki leczniczo-wychowawcze, o których mowa w art. 12.

w szczególności wskazując organ odpowiedzialny za kierowanie nieletnich do odpowiednich zakładów, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia sprawności postępowania, bezpieczeństwa tych placówek, właściwych warunków pobytu nieletnich i przestrzegania ich praw należy do ministra właściwego do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości. Obowiązujące aktualnie *rozporządzenie* weszło w życie 24 maja 2005 r. i dotychczas ani razu nie było zmieniane. Zgodnie z informacjami Rządowego Centrum Legislacji⁴ od 27 stycznia 2014 r. trwają prace nad projektem rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej (numer z wykazu MZ115), który zakłada zmiany terminologiczne oraz zmiany w załączniku nr 3 do rozporządzenia dot. zwiększenia liczby łóżek w dwóch podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami, w których wykonuje się orzeczenia sądów. Projekt ten pozostał na etapie uzgodnień.

Dnia 27 lutego 2015 r. w Ministerstwie Zdrowia odbyło się spotkanie⁵ w sprawie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz opieki psychiatrycznej i pozapsychiatrycznej w ramach realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, podczas którego podniesiono następujące kwestie odnoszące się do przedmiotu tego wystąpienia:

- 1) realizacja transportu nieletniego do właściwego zakładu, o którym mowa w § 7 *rozporządzenia*.
- 2) rzeczywistego braku organu wspierającego i pomocniczego dla sądów rodzinnych w orzekaniu, o którym mowa w § 6 *rozporządzenia*;
- 3) ewentualnych zmian § 20 i § 21 *rozporządzenia*.

W ocenie Rzecznika, w szczególności problem określony w pkt 2 wymaga niezwłocznego podjęcia stosownych działań. Obecnie § 6 ust. 1 *rozporządzenia* stanowi, że przed umieszczeniem nieletniego w zakładzie, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 i 2, sąd może zwrócić się do Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie o wskazanie właściwego zakładu. Wskazując właściwy zakład Instytut bierze w szczególności pod uwagę okoliczności, o których mowa w § 5 (§ 6 ust. 2 *rozporządzenia*). Przepis § 5

⁴ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/200050/katalog/200057#200057>

⁵ spotkanie z udziałem przedstawicieli Departamentu Zdrowia Publicznego Ministerstwa Zdrowia, przedstawicieli: Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstw Spraw Wewnętrznych (przedstawiciele jednostek policji), Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Rzecznika Praw Pacjenta oraz ówczesnej Konsultant Wojewódzkiej w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży oraz Dyrektor Krajowego Ośrodka Psychiatrii Sądowej dla Nieletnich w Garwolinie.

stanowi natomiast, że kierując nieletniego do zakładu psychiatrycznej opieki zdrowotnej, sąd w szczególności bierze pod uwagę:

- 1) rodzaj czynów zabronionych, których dopuścił się nieletni w przeszłości;
- 2) rodzaj, częstość i skutki zachowań agresywnych lub ucieczkowych w przeszłości;
- 3) aktualny stan zdrowia, w tym stan psychiatryczny i somatyczny;
- 4) uzależnienie od alkoholu lub substancji psychoaktywnych;
- 5) związek pomiędzy zaburzeniami psychicznymi a zachowaniami niebezpiecznymi;
- 6) ogólną sprawność fizyczną;
- 7) szczególne wskazania do postępowania leczniczego i rehabilitacyjnego;
- 8) przebieg i wyniki dotychczasowego leczenia i rehabilitacji.

Faktycznie Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie – jednostka nad którą nadzór sprawuje Minister Zdrowia – jak informuje: „z uwagi na brak szczegółowych podstaw ustawowych i rozporządzeń dotyczących m.in. finansowania działalności Komisji ds. Kierowania, Przenoszenia i Pobytu Nieletnich w Publicznych Zakładach Opieki Zdrowotnej” z dniem 10 listopada 2006 r. bezterminowo zawiesił działalność tej Komisji. Tym samym od 2006 r. podmiot ten nie realizuje zadań wynikających z § 6 *rozporządzenia* i – jak wynika z dostępnych Rzecznikowi informacji – dotychczas nie podjęto działań mających na celu zmianę tego przepisu i wytypowanie lub utworzenie innego organu przejmującego to zadanie. Podkreślić należy, że z dyspozycji art. 82 § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich wynika dyspozycja dla organu zobligowanego do uwzględnienia w tworzonych przepisach wykonawczych: „konieczność zapewnienia sprawności postępowania, bezpieczeństwa tych placówek, właściwych warunków pobytu nieletnich i przestrzegania ich praw”.

W toku uzgodnień nad projektem rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej (numer z wykazu MZ115) Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego zawnioskował⁶ do Ministra Zdrowia o dopisanie do załącznika nr 2 do *rozporządzenia* (publiczne zakłady psychiatrycznej opieki zdrowotnej dysponujące warunkami wzmocnionego zabezpieczenia) Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu, który dysponuje Oddziałem (koedukacyjnym) zapewniającym 23 miejsca. Zauważyć należy, że w obecnym *rozporządzeniu* podmiotem leczniczym niebędącym przedsiębiorcą, o którym mowa w załączniku nr 2, który obejmuje działaniem obszar województwa

⁶ pismo z 10.02.2014 znak: ZD-I.900.2.2014

kujawsko-pomorskiego jest Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Starogardzie Gdańskim. Szpital ten ma problem z zapewnieniem wolnych miejsc dla kolejnych nieletnich, wobec których sąd orzekł wykonywanie środka leczniczego w warunkach wzmocnionego zabezpieczenia.

Wobec powyższego uprzejmie proszę o przekazanie informacji dotyczących dotychczasowych działań legislacyjnych w przedmiotowej sprawie oraz planowanych kierunkach zmian. Jednocześnie – z uwagi na międzyresortowy charakter zagadnienia dotyczącego wykonywania środków leczniczych/ środków leczniczo-wychowawczych wobec nieletnich – zwracam się z prośbą o informację czy w ocenie Pana Ministra wskazane byłoby powołanie zespołu/ grupy roboczej do spraw opracowania rozwiązań w zakresie zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami.

2 powołanie
L. Dobos,

Do wiadomości:

1. Pani Beata Szydło – Prezes Rady Ministrów, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa;
2. Pan Zbigniew Ziobro – Minister Sprawiedliwości, Ministerstwo Sprawiedliwości Al. Ujazdowskie 11, 00-950 Warszawa;
3. Pan Marek Michałak - Rzecznik Praw Dziecka, Biuro Rzecznika Praw Dziecka ul. Przemysłowa 30/32, 00-450 Warszawa;
4. Pan Mirosław Przybylski – Dyrektor Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji, Ministerstwo Sprawiedliwości Al. Ujazdowskie 11, 00-950 Warszawa;
5. Pan prof. nadzw. dr hab. n. med. Filip Rybakowski Konsultant Krajowy w dziedzinie psychiatrii dzieci i młodzieży Instytut Psychiatrii i Neurologii, ul. Sobieskiego 9 02-957 Warszawa.